

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри

_____ О.А. Політова

«_____» _____ 2025 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(творчий авторський проєкт)

на тему:

**РОЛЬ НАРИС-TRAVEL У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПРИРОДНОЇ ТА
ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ**

випускника першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Виконала:

студентка IV курсу, групи ВТПб-1-21-4.0д

Лепко Карина Миколаївна

Науковий керівник:

кандидат філософських наук

Ворожейкін Євген Петрович

Київ-2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЖАНРУ НАРИС-TRAVEL У РОЗРІЗІ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПРИРОДНОЇ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ	8
1.1. Зародження та становлення жанру нарис-travel	8
1.2. Нарис-travel як інструмент формування національної ідентичності та екологічної свідомості	14
1.3. Дослідження українських та зарубіжних подорожніх нарисів у сучасному медіа просторі у розрізі у популяризації природної та історико-культурної спадщини	20
1.4. Можливості та перспективи жанру нарис-travel у популяризації природної та історико-культурної спадщини України	26
Висновки до І розділу	31
РОЗДІЛ ІІ. АВТОРСЬКИЙ ПРОЄКТ «ДОТИК СПАДЩИНИ»	33
2.1 Написання творчої заявки авторського проєкту «Дотик спадщини»	33
2.2 Розробка режисерського сценарію аудіовізуального твору	36
2.3 Вибір та обґрунтування локацій зйомки для авторського проєкту	42
2.4 Обґрунтування засобів виразності аудіовізуального твору	47
2.5 Розробка контент-стратегії просування у медіапросторі авторського проєкту «Дотик спадщини»	50
Висновки до ІІ розділу	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	56

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена зростанням інтересу до внутрішнього та міжнародного туризму, який вимагає нових форм і підходів до популяризації природної та історико-культурної спадщини, а нарис-travel дає можливість охопити широке коло фактів, подій і вражень, поєднуючи в одному наративі документальну точність, аналітичність та емоційний відгук. В українських реаліях особливу вагу набуває підтримка внутрішнього переміщення громадян і туристичних потоків усередині країни, оскільки відновлення туристичної сфери після воєнних потрясінь прямо корелює з економічним оздоровленням регіонів, диверсифікацією їхніх доходів і створенням нових робочих місць. Водночас підвищена увага до внутрішнього туризму та потреба у розвитку сучасних практик відвідування унікальних ландшафтів і пам'яток історії та культури породжує попит на авторські проекти, здатні комплексно й достовірно висвітлювати особливості кожного куточка країни, формуючи позитивний імідж територій навіть за межами традиційних туристичних маршрутів.

Сучасний нарис-travel, адаптований під цифрові платформи, стає потужним інструментом культурної дипломатії, адже він демонструє світові невідомі чи маловідомі об'єкти спадщини України, підкріплює прагнення інтегруватися до європейського культурного простору та протидіє інформаційним викривленням, що можуть спотворювати уявлення про потенціал держави як привабливого туристичного напрямку. Особливого значення набувають творча міждисциплінарність і зручність для сучасного медіапростору, де поширення контенту відбувається стрімко та в різних форматах; тому ефективні travel нариси, збагачені аудіовізуальними рішеннями, здатні одночасно стимулювати попит на подорожі, підтримувати локальних виробників і сприяти збереженню культурної ідентичності, що є стратегічно важливою складовою сталого розвитку України.

Використання в роботі терміну «нарис-travel» найбільш точно відображає сучасну трансформацію подорожнього нарису. Це поняття поєднує художню та публіцистичну складову жанру з елементами мандрівки, аудіовізуального оформлення та авторської рефлексії. На відміну від традиційного формулювання, «нарис-travel» акцентує увагу на мультимедійній природі твору й відповідає практиці сучасного медіавиробництва.

Стан розробки проблеми свідчить, що нарис-travel як літературно-документальний формат привертає увагу дослідників журналістики, історії та туризмознавства. Такі автори, як Богданова А. О. [4], Гаврилюк А. М. [5] та Дичковський С. І. [9], вже аналізували окремі аспекти мандрівних жанрів, підкреслюючи їхню роль у формуванні національної ідентичності та популяризації локальних традицій. Монографії й наукові статті, зокрема праці Кифяка В. Ф. [13], підтверджують, що належно підготовлені подорожні тексти сприяють створенню сталих моделей туризму, адже поєднують краєзнавчий, історичний та соціокультурний виміри. У публікаціях Кононенка О. В. [14] та Романенко Л. С. [15] зроблено акцент на міжмедійній адаптації нарису travel, а саме на трансформації текстових структур у відео та аудіоформати, що підвищує ступінь емоційної залученості аудиторії. Практичний інтерес до тематики підтверджують численні телевізійні проєкти: багатосезонна програма «Світ навиворіт» з Дмитром Комаровим, де кожен випуск поєднує репортажну достовірність і художню оповідь; цикл «Орел і Решка», який демонструє двопланове бачення туристичних локацій залежно від бюджету; документальний серіал «Україна інкогніта» на каналі «Суспільне Культура», присвячений маловідомим історикокультурним місцям [16]. Радіоформат також активно запозичує прийоми travelнарису: програма «Радіоподорожі» на «Українському радіо» знайомить слухачів із маршрутами крізь призму особистих вражень та експертних коментарів [17], а подкастсерія «Мандруймо разом» від

«Громадського» застосовує документальний звук, створюючи ефект присутності [18]. У сукупності ці телевізійні й аудіопроекти збагачують наукову та методичну базу, оскільки демонструють ефективні практики трансмедіальної подачі мандрівного контенту, що слугує орієнтиром для подальших досліджень і розвитку жанру.

Мета творчого проєкту полягає у виявленні ключових особливостей жанру *нарис-travel*, з'ясуванні його ефективності в промоції природної та історико-культурної спадщини, та на основі цього підготувати авторський аудіовізуальний матеріал, що відображатиме перспективи використання подібних текстів в українському медіапросторі.

Для досягнення мети, визначено такі **завдання**:

- з'ясувати етапи зародження та становлення жанру *нарис-travel*;
- розглянути *нарис-travel* як інструмент формування національної ідентичності та екологічної свідомості;
- розглянути дослідження українських та зарубіжних подорожніх нарисів у сучасному медіа просторі у розрізі у популяризації природної та історико-культурної спадщини;
- виявити можливості та перспективи жанру *нарис-travel* у популяризації природної та історико-культурної спадщини України;
- описати творчу заявку авторського проєкту «Дотик спадщини»;
- розробити режисерський сценарій аудіовізуального твору;
- здійснити вибір та обґрунтування локацій зйомки для авторського проєкту;
- обґрунтувати засоби художньої виразності аудіовізуального твору;
- розробити контент-стратегію просування у медіапросторі авторського проєкту «Дотик спадщини».

Об'єктом творчого проєкту виступає нарис-travel в українському медіапросторі як чинника розвитку туризму та формування позитивного іміджу регіонів.

Предметом творчого проєкту є літературно-документальні і режисерсько-драматургічні методи у подачі інформації про місцеву історико-культурну та природну спадщину.

Методи реалізації творчого проєкту. У дослідженні використано аналіз і синтез для систематизації наукових джерел та формулювання теоретичних основ жанру, порівняльний метод – щоб зіставити українські й зарубіжні підходи до travel контенту, контент-аналіз – для оцінки структури й тематики телевізійних і радіопрограм, статистичний метод – з метою узагальнення даних туристичної динаміки та їхньої кореляції з медійною активністю, спостереження – для фіксації маршрутів і локальних деталей під час знімальних виїздів, глибинне інтерв'ю – для отримання експертних коментарів від місцевих фахівців, сценарне моделювання – для побудови драматургічної структури відеонарису, а також відеозйомку й нелінійний монтаж – щоб створити та поєднати візуальний, звуковий і текстовий матеріал у завершений аудіовізуальний продукт.

Інформаційна база дослідження включає законодавчі й нормативні акти про охорону культурної спадщини, аналітичні матеріали державних структур і громадських організацій, статистичні дані туристичних агентств, профільні публікації вітчизняних та закордонних фахівців [19], [2], [7], а також мультимедійні ресурси, присвячені нарисам-travel.

Творча новизна отриманих результатів полягає у розробці концепції аудіовізуального проєкту, що інтегрує жанрові характеристики нарису-travel з актуальними тенденціями мультимедійних практик, а також у доповненні існуючих наукових уявлень про механізми просування історико-культурної спадщини.

Практичне значення та особистий внесок автора полягає у розробці та презентації авторського аудіовізуального твору про українські туристичні локації, котрий може бути використаний у програмах регіонального промоушена, а також як навчальний матеріал для спеціалізованих курсів із журналістики та режисури. У ході створення проєкту автор самостійно здійснює пошук матеріалів, підготовку сценарію та відеоматеріалів, монтаж і оформлення фінальної версії.

Апробація результатів дослідження, публікації. Результати дослідження були апробовані в межах:

1. X Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених (11 листопада 2024 року).
2. VIII Міжнародної наукової конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (15 – 17 травня 2025 року).
3. Всеукраїнської науково-практичної конференції «Культура і мистецтво у сучасному світі: між традицією та новаторством» (23 травня 2025 року).
4. Публікація аудіовізуального твору «Дотик спадщини» на платформі YouTube, червень 2025.

Структура кваліфікаційної роботи визначається логікою вирішення поставлених завдань і складається з реферату, вступу, двох розділів, висновків, а також списку використаної літератури, яка включає 25 найменувань видань. Загальний обсяг тексту становить 57 сторінок. Основний зміст викладено на 46 сторінках.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЖАНРУ НАРИС-TRAVEL У РОЗРІЗІ У ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ПРИРОДНОЇ ТА ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

1.1. Зародження та становлення жанру нарис-travel

Дослідники літератури, журналістики та туризмознавства неодноразово акцентували увагу на тому, що жанр нарис-travel пов'язаний з трансформацією читацьких уподобань, а також із розширенням географічних та культурних горизонтів суспільства. Хронологічні рамки виникнення подорожніх текстів охоплюють кілька століть, проте реальні витoki подібних наративів простежуються навіть у період Середньовіччя, коли виникали описи мандрівок ченців або дипломатичних місій, спрямовані на ознайомлення з побутом та звичаями інших країн [20].

Науковці встановили, що поява подорожніх нарисів була спричинена потребою отримувати нові знання про віддалені регіони, залучати увагу до унікальних явищ природи або історичних пам'яток, а також розвивати культурні й торговельні зв'язки між народами. Богданова [4], наголошує на тому, що розширення діапазону жанру відбувалося одночасно із суспільними змінами, що відбивали зацікавленість незвіданими землями та етнічними групами.

Зародження нарису-travel невіддільне від процесу становлення документальної журналістики. Письмові свідчення, покликані фіксувати цікаві деталі мандрівки й аналізувати побачене, формувалися поступово, спочатку як короткі нотатки чи повідомлення для хронік. Історики літератури вважають, що поступове ускладнення оповідних структур, описів та емоційного забарвлення приводило до формування окремого жанру, здатного передавати наукові, краєзнавчі й художні аспекти подорожі.

Завдяки поширенню друкарства у XV ст. виникли сприятливі умови для випуску окремих збірників або брошур, у яких наводилися докладні відомості про маршрути, культурні особливості чужоземних народів, а також надавалися практичні поради для тих, хто бажав повторити описані маршрути. Деякі дослідники, зокрема Кифяк В. Ф. [13], підкреслюють, що розвиток цього жанру залежав від фінансових і політичних чинників, адже підтримка з боку можновладців дозволяла авторам подорожувати, збирати унікальний матеріал і популяризувати власні спостереження.

Медіааналітики, серед яких згадувався Погуда [17], звертали увагу на те, що формування жанру *нарис-travel* активізувалося паралельно з розвитком туризму як масового явища в XIX ст. Поява залізниць, нових морських маршрутів, інфраструктурних об'єктів давала змогу швидше та безпечніше долати чималі відстані, що, своєю чергою, розширювало можливості дослідників і журналістів. Особливо помітним був внесок європейських мандрівників, які після повернення з далеких експедицій описували свої пригоди в газетах чи окремих книгах. Громадськість з інтересом сприймала описи невідомих ландшафтів, заморських культурних традицій і природних див, а зростаючий попит на подібні тексти стимулював авторів до формування методології викладу подорожніх вражень. Вчені, зокрема Ганський В. О. [8], вважають, що важливим етапом еволюції *нарису-travel* стало залучення ілюстрацій, гравюр, а пізніше – фотографій, що робило такі публікації ще більш привабливими.

Наприкінці XIX – на початку XX ст. було зафіксовано розширення тематичного поля *нарису-travel*, коли автори перестали обмежуватися винятково екзотичними напрямками й почали описувати ближні регіони, звертаючи увагу на маловідомі історико-культурні та природні пам'ятки рідних земель. Деякі дослідники, зокрема Ціватий В. Г. [20], відзначали, що поглиблений аналіз власної культурної спадщини приводив до появи численних нарисів, присвячених окремим регіонам або етнічним групам

всередині країн Європи, що відіграло важливу роль у формуванні локальної ідентичності та пізнавальної зацікавленості у національному надбанні. Науково-популярні аспекти подібних публікацій уможливлювали їх ефективне використання як джерела знань про географію, історію та культуру певної місцевості. Водночас письменники дедалі частіше поєднували фактографічний матеріал з емоційним описом, аби зацікавити читачів і надихнути їх на власні подорожі. Такі тенденції, на думку Гаврилюк А. М. [5], формували основу для становлення в національних літературах жанрових традицій, орієнтованих на популяризацію регіональних особливостей та залучення аудиторії до туристичної діяльності.

Українська література також мала власних представників жанру *нарис-travel*, які активно досліджували культурні й природні багатства рідного краю. Тексти, що описували мальовничі ландшафти, історичні замки, народні звичаї та ремесла, стали відображенням духу національного відродження і важливим чинником у збереженні колективної пам'яті. Деякі автори робили акцент на красназавчих студіях, тоді як інші прагнули створити захопливі історії з елементами пригоди, запроваджуючи у свій наратив глибокий аналіз соціальних особливостей та історичних подій.

Серед досліджень, присвячених цій проблематиці, фігурують праці Халахової Т. О. [19], яка аналізує інноваційні підходи до вивчення креативних індустрій, оскільки подорожні нариси також можуть бути важливою складовою культурних ініціатив, що розвивають національний туризм. Деякі вчені визнають, що відсутність систематизованого підходу до дослідження *нарису-travel* в Україні певний час гальмувала його поширення у наукових колах, проте збільшення попиту на регіональний туризм призвело до зростання уваги з боку видавництва і мас-медіа.

Досвід українських *нарисів-travel* демонструє, що автори нерідко керувалися не тільки пізнавальними або розважальними мотивами, а й патріотичними намірами, намагаючись зберегти та популяризувати

маловідомі пам'ятки, розповісти про давні ремесла, підкреслити багатовіковий зв'язок народу з природним середовищем. За висловлюванням Фоміної А. В. [18], нарис-travel стає зручним інструментом для висвітлення нематеріальної спадщини, адже письменник може в деталях передати оповідь про звичаї й обряди та спонукати читача долучитися до їхнього збереження. В Україні наратив, присвячений подорожі, набував дедалі більшої актуальності у світлі національних відроджень, коли ідентичність і спільне історичне минуле перетворювалися на особливо важливі аспекти суспільної свідомості. На думку Дичковського С. І. [9], літературні свідчення про мальовничі маршрути, місцеві легенди, архітектурні пам'ятки мали просвітницьку мету та віддзеркалювали прагнення згуртувати громаду навколо спільних цінностей.

Аналіз показує, що становлення жанру нарис-travel нерозривно пов'язане зі змінами у видавничому просторі, зокрема із зростанням інтересу до краєзнавчих і культурних тем, а також зі становленням туризму як вагової галузі. Дослідники, серед яких Ціватий В. Г. [21], наголошують на тому, що вивчення досвіду подорожей слугувало джерелом для обміну ідеями між країнами, сприяючи поширенню інноваційних практик, поглядів на регіональне планування та розвиток інфраструктури.

У середовищі українських видавців зростала впевненість у тому, що нариси-travel можуть бути цікавими для широкої аудиторії завдяки поєднанню науково-популярного формату й художнього стилю викладу, а також завдяки здатності висвітлювати соціокультурні та історичні чинники певної місцевості. Маховка В. М. [15] звертає увагу на роль українських авторів у системній популяризації маловідомих пам'яток, адже публікації у форматі нарису-travel спонукають сучасних читачів до самостійних мандрів, що безпосередньо впливає на активізацію культурно-пізнавального туризму в державі.

Утвердження жанру *нарис-travel* не обмежувалося лише літературною сферою. Швидкий розвиток електронних ЗМІ та зокрема блогових платформ відкрив нові можливості для відомих письменників і початківців, які могли оперативно ділитися власними дорожніми нотатками, враженнями та фотографіями. Технічні зміни ХХІ ст. спричинили появу мультимедійних форматів, інтерактивних мап і віртуальних екскурсій, які суттєво розширили межі класичного *нарису-travel*. Серед праць, у яких ідеться про вплив сучасних технологій на структуру подорожніх описів, заслуговують на увагу публікації Галюк С. В. [7], де аналізуються інноваційні можливості інтегрування креативних індустрій у туристичну галузь. Оцифрування архівів, використання мобільних додатків і геолокаційних сервісів, здатних покращувати враження від реальної мандрівки, сприяють тому, що автор *нарису-travel* може додатково посилити інтерактивні аспекти взаємодії з аудиторією.

Завдяки появі інтернету легше стало вивчати закордонні зразки подорожніх нарисів і спиратися на вдалий досвід відомих письменників-мандрівників. Одночасно це дозволило окремим авторам поєднувати традиційні техніки з новими жанровими експериментами, створюючи синтетичні тексти, які містять не тільки опис конкретної поїздки, а й елементи аналізу історичних подій, етнографічних особливостей, а також суб'єктивних вражень від спілкування з місцевим населенням.

Власне така багатовимірність робить *нарис-travel* гнучким інструментом для розкриття теми природної та історико-культурної спадщини, адже автор може систематично застосовувати як науковий, так і художній підхід. Дослідження, представлене в роботах Басюк Д. І., Антоненко І. Я. та Арпуля О. В. [2], свідчить, що індивідуальні подорожні історії дедалі частіше демонструють креативне переосмислення маршрутів і пам'яток, залучаючи глядача або читача до активної пізнавальної діяльності.

Активне зростання інтересу до нарису-travel серед різних верств суспільства зумовлене насамперед прагненням відкривати нові горизонти, досліджувати маловідомі аспекти історії, а також зміцнювати національну самосвідомість. Така тенденція підкріплюється даними зі спеціальних конференцій і монографій, що присвячені ролі туризму у розвитку креативних індустрій. Наукові розвідки, подібні до праці Галюк С. В. [6], доводять, що завдяки об'єднанню культурних, просвітницьких і рекреаційних елементів жанр нарис-travel стає ефективним засобом комунікації між поколіннями, адже сприяє передачі пам'яті та досвіду, пов'язаних з історичними місцями та унікальними природними об'єктами. Видається перспективним вивчення динаміки ускладнення стилю нарисів, адже автори, керуючись інтересами аудиторії, дедалі частіше звертаються до детальних описів, посилюють візуальну складову та залучають інтерактивні форми подання матеріалу.

Надалі становлення жанру нарис-travel продовжуватиметься завдяки синергії інтелектуального й технічного розвитку, оскільки запити аудиторії на автентичність і різноманітність подорожніх сюжетів збільшуються. На переконання Батченко Л. В. та Близнюк І. О. [3], багатовекторний характер сучасного туристичного ринку дозволяє переосмислювати традиційні моделі комунікації та розвивати багаторівневі наративи, що стимулюють глибше пізнання природної та історико-культурної спадщини України. Модернізація літературних і мультимедійних форматів відкриває простір для появи нових імен у царині нарису-travel, тоді як зростаюча популярність внутрішнього туризму посилює потребу в якісних текстах, здатних задовольнити освітні, естетичні й дозвіллі очікування читачів.

Таким чином, еволюція жанру нарис-travel виринає як закономірна відповідь на суспільну потребу у достовірних, водночас емоційно насичених описах мандрів, що розкривають як географічні, так і культурно-історичні виміри відкриваних територій; від середньовічних хронік з лаконічними

нотатками про побут чужоземців він пройшов шлях до мультимедійних наративів XXI століття, у яких синтезуються фактографічна точність, художня візуалізація й інтерактивна взаємодія з аудиторією. Поширення друкарства, розвиток транспортної інфраструктури й становлення масового туризму послідовно розширювали тематичне поле та стилістичні засоби жанру, уможлиблюючи перехід від екзотичних далеких маршрутів до зосередження уваги на локальних ландшафтах і нематеріальній спадщині власних регіонів. Українська традиція, інтегруючи патріотичні, красзнавчі й просвітницькі мотиви, довела здатність travel нарису впливати на формування національної самоідентифікації, популяризувати маловідомі пам'ятки й підживлювати потяг до внутрішніх подорожей.

1.2. Нарис-travel як інструмент формування національної ідентичності та екологічної свідомості

Наукова спільнота неодноразово зверталася до ролі подорожніх публікацій у процесі збереження та відродження національних традицій, а також у формуванні екологічних орієнтирів суспільства. Досвід дослідників, серед яких Шумейко Л. М. [23], свідчить, що подорожній жанр, у тому числі нарис-travel, відіграє унікальну роль у висвітленні цінностей і уявлень про рідну землю. Народження національної ідентичності не можна сприймати як ізольований процес, адже залучення історико-культурної пам'яті та природного ландшафту є фундаментально важливим, щоби посилити почуття приналежності до спільноти. Нарис-travel, на думку Антошкіної Л. І. [1], здатен репрезентувати не лише фактичні свідчення про історичні місця, рідкісну флору чи фауну, а й передавати емоційне сприйняття місцевої атмосфери, що часто стає першоосновою для утвердження патріотичних настроїв.

Розгляд нарисy-travel як засобу національної ідентифікації ґрунтується на припущенні, що людина схильна краще усвідомлювати зв'язок з власним краєм, коли отримує чіткі й яскраві уявлення про його історико-культурні надбання. Деякі дослідники, у тому числі Дутчак С. В. [10], переконані, що подорожній текст стає дзеркалом, у якому відбивається світогляд народу, його ціннісні орієнтири та усталені ритуали. В Україні багатство природних ландшафтів – від гірських хребтів Карпат до степових просторів півдня – формує різноманіття тематичних маршрутів, здатних відкрити читачеві цікавий культурний пласт, вплетений у локальні легенди, історичні події та архітектуру. Авторам вдається продемонструвати не тільки красу цих місць, а й ідентичність, що базується на специфічному типі господарювання, харчових традиціях і менталітеті, що виникає в тісному контакті з природним середовищем.

Екологічний аспект також вплетений у структуру нарисy-travel, адже уважне ставлення до ландшафту й аналіз наслідків людської діяльності на довкілля переходять із науково-популярної площини у просвітницьку. Деякі автори, серед яких згадується Захаркін С. В. [11], наголошують, що сучасне суспільство потребує нових моделей взаємин із природою, і мандрівний жанр може допомогти вибудувати цілісне розуміння цього питання. Читачі, ознайомлюючись із подорожніми нотатками, усвідомлюють уразливість флори та фауни, замислюються над необхідністю збереження водних ресурсів, лісів, гірських масивів, а також культивують бережливе ставлення до об'єктів нематеріальної спадщини, що тісно пов'язані з конкретними природними зонами. Така екологічна свідомість часто посилюється, коли автор нарисy докладно описує катастрофічні наслідки неконтрольованої діяльності людини, залучаючи читача до моральних роздумів і закликаючи брати участь у волонтерських чи природоохоронних ініціативах.

Нарис-travel, за словами Ковальнової Т. О. [14], здатен стимулювати формування громадянської позиції через поєднання фактичних даних і живої

емоційної оповіді. Культурно-просвітницькі заходи, інтегровані у подорожні історії, допомагають побачити реальні приклади позитивних змін у регіоні, де організовано акції з висадження лісів, відродження традиційних промислів чи реставрацію стародавніх оборонних споруд. Коли автор наводить подібні приклади у своєму нарисі, читацька аудиторія не лише дізнається нову інформацію, а й переосмислює особисту роль у збереженні й розвитку рідної землі. Такий патріотизм, посилений моральним і екологічним аспектами, створює ґрунт для більш глибокої ідентифікації з власною державою та природою. Водночас дослідники, серед яких згадується Щеглюк С. Д. [24], роблять акцент на тому, що подорожні тексти здатні виступати інструментом культурної дипломатії, адже їх поширення іноземними мовами популяризує унікальні українські місця і привертає увагу до екологічних проблем на глобальному рівні.

Накопичений досвід свідчить, що нарис-travel може успішно виконувати функцію пропагування свідомого туризму, який враховує локальну специфіку та дбайливо ставиться до природних ресурсів. Практичним виявом такої тенденції є організація тематичних екскурсій, орієнтованих на вивчення рідкісних видів рослин і тварин, ознайомлення з технікою виготовлення ремісничих виробів або проходження етнографічних маршрутів, що поєднують історичні факти з живими традиціями. Дослідники, включно з Плещан Х. В. [16], розглядають подібну діяльність як синтез культурних і креативних індустрій, що сприяє просуванню позитивного іміджу регіонів, розвиває інфраструктуру та заохочує населення берегти автентичність навколишнього середовища. У результаті виникає своєрідний ланцюговий ефект: зростання популярності нарису-travel активізує екологічні та культурні ініціативи, а підвищення екосвідомості й національної гордості, у свою чергу, генерує ще більшу зацікавленість у подорожніх текстах.

Формування національної ідентичності через нарис-travel ускладнюється, якщо в тексті відсутній чіткий історичний, культурологічний

чи природознавчий компонент. Деякі автори, зокрема Історико-культурний туризм: український та зарубіжний досвід [12], підкреслюють, що подібні публікації справді можуть бути ефективним засобом поширення точних фактів про регіон, але лише за умови ретельної перевірки джерел і дотримання наукових методів збирання інформації. Неточні або ідеологічно заангажовані тексти ризикують перетворитися на засіб викривлення історії та нав'язувати читачам стереотипи, що не відповідають дійсності. Тому велике значення має професійна підготовка авторів, які мають вміти добирати цікаві для аудиторії аспекти, водночас зберігаючи вірогідність висвітлення подій і належну аргументацію кожного ствердження.

Особлива увага сьогодні приділяється тому, як *нарис-travel* може поширювати ідеї стійкого розвитку та плекати повагу до природно-заповідних територій і пам'яток історії. Висновки дослідника Роль туризму в популяризації культурної спадщини України В. М. Маховка [15] свідчать, що подорожні тексти часто виступають засобом посилення інтересу до малодосліджених куточків держави, що сприяє рівномірнішому розподілу туристичних потоків та уможлиблює економічний розвиток периферійних територій.

Автори, які акцентують на традиційних ремеслах та екологічно чистих продуктах, одночасно покращують імідж відповідного регіону й перетворюють його на потенційний осередок культурно-пізнавальних заходів. Збільшення кількості туристів, котрих приваблює автентичність, надихає місцевих жителів на відродження народних промислів і поліпшення інфраструктури. З іншого боку, невважений вплив відвідувачів може призвести до перевантаження екосистеми або до втрати традиційного колориту, тому свідомо популяризація цінностей національної спадщини через подорожні історії залишається важливим завданням.

Деякі вчені, включно з Маховкою В. М. [15], вказують на важливість партнерства між авторами *нарисів-travel* і місцевими громадами, органами

управління та екологічними організаціями. Така взаємодія сприяє тому, що подорожні тексти стають правдивішими, адже завдяки тісній співпраці з краєзнавцями й істориками зростає глибина викладу. Паралельно розвивається волонтерський рух, учасники якого беруть участь у відбудові пам'яток архітектури, очищенні природних територій, проведенні майстер-класів і фестивалів народної творчості. Нарис-travel перетворюється на рушійну силу, яка гуртує небайдужих людей навколо збереження унікальних ландшафтів, автентичних ремесел та історичних пам'яток, ставлячи за мету не лише розповідь про минуле, а й упровадження позитивних змін у теперішньому.

Екологічна складова нарису-travel виконує не менш важливу функцію, оскільки кожен опис природних локацій супроводжується оцінкою їхнього стану і визначенням людського впливу. Саме такий підхід формує у свідомості читача образ природи як неоціненного ресурсу, котрий вимагає бережливого ставлення й охорони від негативних чинників. Деякі праці, наприклад дослідження Чорної Н. [22], демонструють, що автори, які надають перевагу опису екологічних проблем, можуть ефективно спрямовувати читацький інтерес на важливі питання раціонального використання ресурсів, сортування відходів, впровадження технологій відновлюваної енергії тощо. Подібні сюжети не лише формують екологічну культуру, а й пропонують читачеві приклади реальних дій, які допомагають поліпшити довкілля.

Нарис-travel, що торкається теми національної ідентичності, чітко виокремлює історичні події або визначні особистості, котрі вплинули на формування культурних традицій, архітектурних стилів чи фольклорних мотивів у певній місцевості. Завдяки такому наголосу читач починає відчувати глибший емоційний зв'язок із власним минулим і водночас переосмислює сучасні виклики, котрі стоять перед державою і суспільством. Йдеться про збереження пам'яток, інтеграцію історичних об'єктів у

туристичні маршрути, підтримку місцевих ремісників і перетворення подорожі на обмін досвідом між різними поколіннями. Глибша залученість до цих процесів, за спостереженнями Батченка Л. В. та Близнюк І. О. [3], стимулює підвищення рівня громадянської відповідальності та солідарності.

Водночас екологічна складова нарис-*travel* вимагає від авторів більшої обізнаності з питань природоохоронного законодавства, а також актуальних заходів з боку міжнародних організацій. У випадку України актуальність цього аспекту зростає з огляду на різноманітність ландшафтів, котрі можуть мати європейську, азійську, чорноморську та інші типові риси. Поглиблене вивчення такої специфіки формує нові підходи до подачі тексту, дозволяючи поєднати етнічні, культурні та екологічні мотиви з просвітницькими ініціативами.

Дослідники, серед яких згадується Ганський В. О. [8], зауважують, що подорожні публікації здатні старатися донести до читачів ідею, що відповідальне ставлення до природи є не просто рекомендацією, а невід'ємною частиною національного світогляду, ключовою умовою збереження автентичності і природного багатства майбутнім поколінням.

У підсумку можна сказати, що жанр нарис-*travel* ефективно сприяє формуванню національної ідентичності та екологічної свідомості через залучення широкої аудиторії до пізнання історико-культурного та природного розмаїття рідної землі. Певним каталізатором цього процесу стає й глобальна тенденція до сталого розвитку, яка заохочує помірковане використання ресурсів і шанобливе ставлення до місцевої культурної спадщини.

Автори, орієнтовані на патріотичну й екологічну проблематику, демонструють читачам приклади успішних ініціатив і розкривають аспекти національної культури, здатні надихнути до відповідальних дій. Подорожні розповіді, просочені розумінням значення природи й історії, створюють основу для перманентного діалогу між минулим і сучасністю, у ході якого

закладаються підвалини нової моделі патріотизму – такої, що ґрунтується на любові до рідної землі та на усвідомленні важливості її збереження.

1.3. Дослідження українських та зарубіжних подорожніх нарисів у сучасному медіа просторі у розрізі у популяризації природної та історико-культурної спадщини

Активна медіатизація суспільства відкрила перед дослідниками нарису-travel нові перспективи, адже подібні тексти швидко розповсюджуються в електронних виданнях, блогах, соціальних мережах та спеціалізованих онлайн-платформах. Спроба порівняти українські та зарубіжні зразки дає змогу побачити специфіку національних традицій і дослідити ступінь інтеграції в глобальні культурні процеси.

Деякі науковці, зокрема Халахова Т. О. [19], наголошують на важливості міждисциплінарного підходу при дослідженні цифрової еволюції жанру, адже публікації у форматі нарису-travel поєднують у собі документальну складову, літературні елементи та мультимедійні опції. Читачі віддають перевагу текстам, що містять авторську суб'єктивність, ілюстровані фотоматеріалами й картами маршрутів, а також надають інтерактивні посилання для глибшого вивчення історії чи природи певного регіону.

Сучасний медійний простір збагатився завдяки авторським проєктам про подорожі, багато з яких присвячено Українським Карпатам, причорноморським територіям і стародавнім містам центральних та східних регіонів. При цьому дослідники, серед яких Гаврилюк А. М. [5], вказують на підвищення ролі візуальної складової, котра часто визначає перше враження аудиторії про той чи інший маршрут. Активне використання відеоблогів, дрон-зйомки та панорамних зображень призводить до певного зсуву у бік

видовищності, проте водночас виникає небезпека поверхового опису подій і недостатнього розкриття історико-культурної суті об'єктів. Крім того, зміна формату споживання інформації може впливати на структуру нарису-travel: замість традиційних розлогих текстів дедалі частіше з'являються короткі пости в соціальних мережах, які намагаються конденсувати найбільш цікаві деталі та вразити читацьку уяву за лічені секунди.

Іноземний досвід пропонує зразки різноманітних проєктів, що спираються на туристичний потенціал історичних та природних пам'яток, аби залучити масову аудиторію і стимулювати інвестиції в регіон. Наприклад, у деяких європейських країнах широку популярність набули літературні фестивалі, присвячені подорожнім жанрам, де письменники та журналісти презентують свої твори, зустрічаються з читачами та організовують майстер-класи з документального письма. Дослідники, серед яких Збірник матеріалів Міжнародного туристичного форуму під редакцією Погуди В. [17], зазначають, що публікація подібних текстів на кількох мовах одночасно збільшує кількість потенційних туристів і сприяє культурному обміну. Українські автори також беруть участь у міжнародних подіях, презентуючи нариси про Карпати, Поділля, Галичину, Полісся і Таврійські степи та шукаючи нові формати для співпраці з іноземними видавцями.

Порівняльний аналіз свідчить, що зарубіжні подорожні нариси часто орієнтовані на мультикультурний аспект, коли акцент робиться на зустрічах з представниками різних національностей і народів, котрі населяють один регіон. Вітчизняний жанр нарис-travel, згідно з роботами Дичковського С. І. [9], зазнає подібної еволюції, адже Україна є поліетнічним простором, де співіснують численні етнічні групи, що мають власні традиції, культуру та мову. Опис подорожі крізь призму зустрічей із представниками цих спільнот розширює пізнавальний потенціал нарису, дозволяючи проникнути в різноманітний світ обрядів, свят, кулінарних секретів і фольклорних звичаїв. Посилення інтересу до мультикультурної спадщини в наукових колах

свідчить про актуальність такої тематики, оскільки здатність відобразити складну етнокультурну мозаїку робить нарис-travel цінним джерелом інформації та водночас привабливою формою популяризації регіональних надбань.

Ще одна особливість зарубіжних подорожніх нарисів – високий рівень технологічної інтеграції, коли публікації супроводжуються QR-кодами, які ведуть до аудіогідів, додаткових матеріалів, 3D-моделей історичних об'єктів або інтерактивних карт. У дослідженнях Кифяка В. Ф. [13] відзначається, що закордонні проєкти активно використовують мобільні додатки, які надають мандрівникам змогу стежити за маршрутами в реальному часі, отримувати цікаві факти про місцевість і ділитися власними враженнями з іншими користувачами. У контексті України такі підходи починають запроваджуватися у великих містах і туристично привабливих регіонах, де місцеві громади й бізнес-організації можуть інвестувати кошти в розвиток цифрової інфраструктури. Авторам нарисів-travel вдається використовувати ці інструменти, щоби розширити свою аудиторію та надати читачеві або глядачеві можливість безпосередньо взаємодіяти з описуваними об'єктами, планувати власні подорожі та дізнаватися більше про історичні чи природні пам'ятки.

Одним із головних викликів для українських подорожніх нарисів у цифрову епоху залишається збереження наукової глибини та повноти інформації. Деякі дослідники, серед яких Ціватий В. Г. [20], підкреслюють, що сучасний підхід вимагає збалансованого поєднання розважальності з коректним фактографічним матеріалом, історичними датами, відомостями про етнографічні особливості та посиланнями на першоджерела. Переважання розважальної складової може призвести до спрощення та викривлення уявлень про справжню цінність історико-культурних пам'яток або про реальний стан довкілля. Тому питання популяризації нарису-travel передбачає не лише здатність автора цікаво розповідати, а й прагнення до

академічної точності та відповідальності за кожне слово. Лише тоді читач, озброєний різнобічними знаннями, стає більш свідомим туристом і активним учасником процесу збереження культурної спадщини.

Міжнародний досвід свідчить, що видання подорожніх текстів здатне стати стартовим майданчиком для туристичних ініціатив широкого масштабу, включаючи створення тематичних музейних просторів, розробку культурних маршрутів, організацію фестивалів і конкурсів на найкращий репортаж про поїздку. В іноземних країнах подібні заходи часто підтримуються як урядами, так і приватними фондами, що розглядають туризм як прибуткову й перспективну галузь економіки.

Досвід Ганського В. О. [8] показує, що комерціалізація історико-культурної спадщини у туризмі може мати не лише позитивний економічний ефект, а й сприяти залученню громадськості до збереження й розвитку пам'яток, коли прибутки реінвестуються в реставрацію та популяризацію унікальних об'єктів. Для України цей підхід також набирає обертів, особливо у місцевостях із розвинутою структурою зеленого туризму, де об'єкти природної й історичної спадщини можуть ефективно презентуватися через *нарис-travel* і ставати центрами туристичних потоків.

Поширення українських мандрівних публікацій у світовому інформаційному просторі, зокрема за допомогою перекладів, має потенціал налагоджувати культурні зв'язки та сприяти пізнаваності країни на міжнародній арені. Деякі автори, які пишуть про досвід участі у зарубіжних книжкових ярмарках, наголошують, що існує великий інтерес до традиційних ремесел, кухні, національних свят і природних ландшафтів України. Саме *нарис-travel* може найкраще передати такі особливості, оскільки дає можливість продемонструвати багатогранність культури через призму особистих вражень і «живих» фактів. У дослідженнях Історико-культурного туризму: українського та зарубіжного досвіду [12] наголошується, що доступ до медіа ресурсів іншими мовами спонукає авторів ретельніше продумувати

структуру свого нарису, щоби він був зрозумілим і цікавим представникам інших культур, водночас зберігаючи автентичну українську перспективу.

Помітним фактором залишається соціально-політичний стан у державі, оскільки під час кризових періодів чи військових конфліктів актуалізується потреба в позитивному позиціонуванні країни. Дослідники, серед яких звертається увага на війну в Україні та її вплив на туризм у працях Погуди В. [17], визнають, що навіть за складних умов подорожній жанр може виконувати місію своєрідного «мосту» між регіонами, підкреслюючи культурно-історичну єдність і наголошуючи на цінності кожного куточка держави. Розповіді про поїздки до місць, які зберегли свою атмосферу й історичні будівлі, сприяють подальшій інтеграції населення та формують почуття гордості за власну спадщину, тоді як міжнародна аудиторія отримує нагоду краще зрозуміти складні реалії, в яких опинилися українці. Подібний формат відкритого діалогу передбачає не лише репрезентацію мальовничих краєвидів, а й акцентування на людських історіях, традиціях гостинності та взаємодопомоги, що складають підґрунтя для формування позитивного наративу про країну в цілому.

Сукупність згаданих факторів підтверджує, що дослідження українських і зарубіжних нарисів-travel залишається одним із важливих напрямів наукового пошуку, оскільки дає можливість простежити шляхи, якими культура подорожі впливає на збереження історико-культурної та природної спадщини. Різні авторські школи по-різному інтерпретують базові принципи жанру: одні роблять акцент на етнографії, другі – на архітектурі, треті – на природних ландшафтах, проте всі вони долучаються до популяризації унікальних аспектів своєї країни й створюють умови для взаємного культурного обміну.

Критерії успішності нарису-travel часто визначаються тим, наскільки глибоко автор спромігся передати історичну й природну цінність об'єкта, зацікавити аудиторію та мотивувати до власної подорожі. У працях

Дичковського С. І. [9] наголошується, що поєднання традиційного текстового формату з новітніми медіатехнологіями розширює можливості жанру і слугує додатковим стимулом до крос-культурного обміну.

Порівняльний аналіз аудіовізуальних продуктів, що відображають жанр *naristravel*, показує суттєві розбіжності у структурі подачі матеріалу та акцентах між українськими та зарубіжними проєктами. У циклі «Світ навиворіт» структура епізоду вибудовується за репортажним принципом: послідовний маршрут, фіксація локальних практик через комбінування *eyelevel* зйомки з панорамними планами і введенням суб'єктного коментаря ведучого; таким чином забезпечується цілісний візуальнодокументальний ряд і водночас ретранслюється інформація про нематеріальну спадщину регіону. У проєкті «Орел і Решка» спостерігається сегментоване структуроване рішення з чітким хронометражем окремих рубрик «бюджет/безліміт», що орієнтує глядача на порівняння різних моделей поведінки туриста; проте обмежена тривалість відрізків зменшує обсяг історикокультурних відомостей, натомість підвищує концентрацію на атракційних компонентах локації.

Зарубіжні серії BBC «Great Railway Journeys» і «Rick Steves Europe» демонструють іншу концептуальну модель: головний виклад базується на форматі «introduction–context–site», де кожен об'єкт подається через картографічну візуалізацію, короткий історичний екскурс, опис архітектурноландшафтних особливостей і статистичні дані щодо туристичних потоків; така схема забезпечує високий рівень фактологічної систематизації та дозволяє інтегрувати інфографіку, що ускладнює когнітивний рівень сприйняття.

Таким чином, українські продукти демонструють перевагу репортажномаршрутної оповіді з емпіричним відтворенням середовища, тоді як зарубіжні формати акцентують на аналітикоконтекстуальному викладі з послідовним дробленням інформаційних блоків; інтеграція обох підходів потенційно підвищила б ефективність популяризації природної та

історикокультурної спадщини, поєднуючи вичерпний фактографічний компонент із наочним просторовим відтворенням туристичного маршруту.

1.4. Можливості та перспективи жанру нарис-travel у популяризації природної та історико-культурної спадщини України

Фахівці у сфері культурології, журналістики, туризму та менеджменту креативних індустрій все частіше наголошують на тому, що жанр нарис-travel володіє суттєвим потенціалом для просування позитивного образу країни на міжнародній арені, а також для розвитку внутрішнього туризму. Йдеться насамперед про здатність автора створити яскравий наратив, що не просто інформує про історико-культурні об'єкти та природні ландшафти, а й інтригує, надихає та викликає бажання відвідати описані місця особисто.

У працях Галюк С. В. [6] відзначається, що нарис-travel може розвиватися в тісному зв'язку з креативними індустріями, оскільки передбачає залучення письменників, блогерів, ілюстраторів, фотографів, аудіо- та відеоконтент-мейкерів, що сприяє створенню комплексних мультимедійних проєктів. Такі спільні ініціативи перетворюють друковане чи електронне видання на справжній інтерактивний простір, де кожна деталь розкриває нові грані української спадщини.

Науково-практичний інтерес до нарису-travel пояснюється тим, що подібні публікації можуть охопити широкі сегменти аудиторії – від школярів до зрілих дослідників, від аматорів-туристів до професійних істориків і археологів. Кожна група шукає у нарисі щось своє: розвагу, нову інформацію, підтвердження або спростування певних стереотипів. За спостереженнями Батченка Л. В. та Близнюк І. О. [3], нарис-travel має перспективи стати одним із центральних інструментів формування «культури подорожування», що передбачає не тільки пасивне споглядання, а й активне пізнання та усвідомлене споживання туристичних продуктів. Тут важливо, щоби автор

приділяв увагу локальним традиціям, розповідав про особливості нематеріальної спадщини, пояснював цінність природних об'єктів, а також пропонував найоптимальніші варіанти маршрутів. Читач, озброєний такими порадами, отримує нагоду «доторкнутися» до живого минулого та оцінити красу української природи, не завдаючи шкоди довкіллю чи автентичному колориту регіону.

Майбутній розвиток нарисy-travel багато в чому залежить від підтримки з боку державних і регіональних програм, які розглядають туризм як джерело економічного зростання і просування культурних цінностей. На думку Гаврилюк А. М. [5], інституціональне визнання жанру може стимулювати появу грантових можливостей для авторів, що дозволить їм здійснювати комплексні експедиції і готувати деталізовані матеріали з урахуванням історичних, етнографічних, географічних особливостей. Усе це сприятиме насиченню ринку якісними виданнями, здатними задовольнити попит не лише в межах України, а й за кордоном. Партнерство з музеями, університетами та архівами розширює можливості для дослідницької діяльності, адже автори нарисів матимуть доступ до унікальних джерел, зможуть проводити інтерв'ю з місцевими жителями і занурюватися в матеріал так глибоко, що тексти перетворюються на справжні скарби документалістики та популяризаторського мистецтва.

Ще одним перспективним напрямом є поєднання нарисy-travel з віртуальною або доповненою реальністю, коли за допомогою спеціальних додатків читачі зможуть «мандрівкувати» історичними місцями, розглядаючи 3D-реконструкції архітектурних споруд чи природних ландшафтів. У дослідженні Ковальнової Т. О. [14] підкреслюється, що застосування сучасних технологій здатне розширювати межі традиційного жанру, стимулюючи інтерактивне залучення аудиторії й залучаючи молоде покоління, яке тяжіє до цифрових форматів інформації. Авторам відкриваються нові можливості для експериментів із подачею матеріалу, оскільки поряд із класичним текстом

з'являються відео- та аудіовставки, інтерактивні карти та електронні путівники, в яких можна самостійно обирати послідовність ознайомлення з розділами. Така поліфункціональність робить нарис-travel універсальним засобом комунікації, що поєднує розважальні, пізнавальні та мистецькі функції.

Пошук нових форматів співпраці між авторами, краєзнавцями, істориками та представниками туристичної індустрії може вивести жанр нарис-travel на якісно новий рівень, коли кожен проєкт розробляється з урахуванням потреб локальних громад і потенційних туристів. Деякі ініціативи, згадані в працях Дутчака С. В. [10], демонструють, що спільне планування маршрутів, проведення освітніх заходів і створення інформаційних платформ дають змогу авторам нарисів покращувати обізнаність про природні та культурні скарби, які досі залишалися в тіні. Одночасно з цим розвивається інфраструктура: з'являються затишні садиби, реконструюються старовинні садиби та ремісничі майстерні, організовуються ландшафтні парки й екоферми, що приваблюють туристів, готових досягнути глибини національної спадщини. Привабливість таких проєктів посилюється, коли в нарисах-travel описується процес підготовки, труднощі та успіхи на шляху до збереження пам'яток, адже це додає емоційного забарвлення й допомагає читачеві відчувати залученість до спільної справи.

Питання популяризації нарису-travel в Україні охоплює також педагогічний аспект, оскільки навчальні заклади можуть використовувати подорожні тексти як дидактичний матеріал для викладання історії, географії, краєзнавства та екології. За даними, наведеними в монографії Басюка Д. І. [2], залучення школярів і студентів до читання нарисів про мандрівки рідним краєм сприяє формуванню в них активної громадянської позиції, усвідомленню цінності природних ресурсів і пошані до культурної спадщини. Така виховна робота може включати проведення тематичних екскурсій, написання власних коротких нарисів та організацію фотоконкурсів чи

виставок, що ілюструють враження молодого покоління від побаченого. Розширення подібних практик сприятиме створенню покоління людей, які сприймають культуру подорожі не лише як розвагу, а й як можливість інтелектуального збагачення й участі у збереженні історичних та природних об'єктів.

Міжнародна комунікація у форматі культурних обмінів і конференцій дає змогу українським авторам запозичувати найкращі практики з-за кордону, щоби адаптувати їх до локальних особливостей. У збірнику «Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації» [3] містяться рекомендації щодо розвитку співпраці з іноземними організаціями, які підтримують проекти у сфері літератури, історії та екології. Така взаємодія відкриває перспективи спільної підготовки публікацій, організації транскордонних маршрутів і міжнародних експедицій, результати яких можуть стати базою для нових нарисів-travel, які поєднують історичні факти, польові дослідження та художнє осмислення побаченого. Залучення країн із подібними ландшафтами чи зі спільними сторінками минулого сприяє встановленню діалогу й пошуку спільних рішень щодо охорони об'єктів світової спадщини.

Участь України в глобальних туристичних трендах допомагає просувати унікальні регіони та міста, чия привабливість для іноземців полягає не лише в історичних пам'ятках, а й у гостинності, самобутніх традиціях і неповторних природних локаціях. Нарис-travel із його наративною силою відкриває простір для емоційного впливу на читачів і глядачів, що часто є вирішальним чинником у виборі туристичного напрямку.

В роботі Юферевої О. [25] обговорюються можливості активізації культурного туризму як драйвера розвитку креативної індустрії, оскільки подорожні тексти впливають на думки й рішення потенційних гостей, формуючи підґрунтя для розвитку локального бізнесу. Зі свого боку місцеві громади зацікавлені у взаємодії з авторами, які можуть висвітлити

унікальність локальної культури, зафіксувати особливості ремесел, кулінарних практик чи фестивалів. Така співпраця не лише приносить реальний економічний результат, а й допомагає зберегти й відтворити традиції, які інакше могли би бути забуті.

Опорою для подальшої еволюції нарису-travel стануть інноваційні підходи до структуризації матеріалу, коли традиційні письмові описи доповнюються картами, схемами маршрутів, історичними довідками, статистичними даними щодо кількості туристів чи стану пам'яток, а також посиланнями на авторитетні джерела й дослідницькі установи. У роботах Ціватого В. Г. [21] ідеться про важливість інституціонального аспекта, тобто наявності спеціальних програм, що залучають молодих авторів до вивчення спадщини та допомагають їм реалізовувати ідеї в якісних виданнях чи мультимедійних платформах. Регіональні адміністрації разом із професійними асоціаціями можуть виступати замовниками на створення серійних видань чи циклів відеонарисів, покликаних розкрити найрізноманітніші аспекти певної області чи міста.

Узгоджене використання жанру нарис-travel у просвітницьких і промоційних цілях стає важливим інструментом збереження й популяризації природної та історико-культурної спадщини України, оскільки поєднує емоційну привабливість і документальну обґрунтованість. Зрештою, поєднання наукового підходу з креативними техніками письма й мультимедійними засобами дозволяє авторам формувати багатшарові наративи, здатні вплинути на свідомість і уявлення читачів про власну країну.

Спрямованість жанру нарис-travel на розкриття унікальних рис кожного регіону, включно з природним багатством, архітектурою, традиціями та історичними зламами, визначає його вагомую роль у вихованні патріотизму та усвідомленні невід'ємного зв'язку між людиною й довкіллям. Такі можливості, підкріплені тенденціями до сталого розвитку й використання інноваційних технологій, надають підстави стверджувати, що нарис-travel

залишатиметься одним із ключових жанрів, здатних комплексно та привабливо представляти природну й культурну спадщину України перед внутрішньою та міжнародною аудиторією.

Висновки до I розділу

Висвітлення українських нарисів-travel крізь призму історичного розвитку, зміцнення національної ідентичності, екологічної просвіти та інтеграції у сучасний медіапростір демонструє багатовимірність цього жанру. Накопичена теоретична база свідчить, що подорожні тексти здатні виконувати одночасно пізнавальну, культурно-просвітницьку та комунікативну функції, оскільки інформують про історико-культурні надбання, стимулюють екологічне мислення й пробуджують інтерес до маловідомих регіонів. Автори, спираючись на міждисциплінарні підходи, поєднують у нарисах опис історичних подій, географічних реалій та етнографічних особливостей, створюючи цілісний образ країни, який спонукає аудиторію до роздумів і подальших мандрів.

Відстеження еволюції жанру засвідчило, що сучасні цифрові можливості сприяють ускладненню структури подорожніх текстів, залученню мультимедійного контенту й використанню інтерактивних форматів. Іноземний досвід доводить, що активна медіатизація жанру може позитивно впливати на економічний розвиток регіонів і стимулювати створення нових креативних індустрій, пов'язаних із туризмом та культурними заходами. З іншого боку, відповідальне ставлення до історичних джерел і екологічних чинників має залишатися ключовою вимогою, аби зберігати достовірність інформації та підвищувати рівень обізнаності суспільства у питанні охорони природи.

Таким чином, зростає впевненість, що нарис-travel здатен формувати нові моделі пізнання власної спадщини та долучатися до міжкультурного

діалогу, коли автентичні особливості країни розкриваються в оригінальній літературно-документальній формі. Подальша підтримка з боку наукових і державних інституцій, а також розвиток інтерактивних технологій дозволять українському нарису-travel залишатися дієвим інструментом популяризації природного та культурного багатства в сучасному глобалізованому світі.

РОЗДІЛ II. АВТОРСЬКИЙ ПРОЄКТ «ДОТИК СПАДЩИНИ»

2.1 Написання творчої заявки авторського проєкту «Дотик спадщини»

- 1) Назва: «Дотик спадщини».
 - 2) Вид: відеонарис.
 - 3) Жанр: художньо-публіцистичний.
 - 4) Тематика: популяризація природної та історико-культурної спадщини України на прикладі Львова та його околиць.
 - 5) Мета: розкрити значення природної та історико-культурної спадщини України, показати її унікальність та цінність у контексті національної ідентичності, а також привернути увагу людей до необхідності її збереження у сучасному світі.
 - 6) Ідея: показати на прикладі Львову, як природна та історико-культурна спадщина України зберігається у ландшафті, архітектурі та міському середовищі. Це формує уявлення про національну та культурну пам'ять та ідентичність.
 - 7) Хронометраж: 8 хвилин.
- Структура:
- заставка ~ 10 сек.;
 - вступна частина: ведуча стоїть на оглядовому майданчику Львова та лірично підводить глядача до теми відео, для зміни кадрів іноді використовуються перебивки ~ 40 сек.;
 - перехід від вступу до основної частини: кадри міста та локацій зйомки з закадровою озвучкою ведучої ~ 20 сек.;
 - підводка ведучої (у форматі стендапу) до огляду першої локації - ансамблю історичного центру Львова: площа Ринок та Ратуша ~ 20 сек.;

- огляд локації: площа Ринок та Ратуша ~ 50 сек.;
- підводка ведучої (у форматі стендапу) до огляду наступної локації
- Собор Святого Юра ~ 15 сек.;
- огляд локації: Собор Святого Юра ~ 45 сек.;
- підводка ведучої (у форматі стендапу) до огляду наступної локації
- ансамбль Успенської церкви ~ 15 сек.;
- огляд локації: ансамбль Успенської церкви ~ 45 сек.;
- перехід від історико-культурної частини Львова до природної ~ 20 сек.;
- підводка ведучої до огляду наступної локації - Стрийський парк ~ 15 сек.;
- огляд локації: Стрийський парк ~ 45 сек.;
- підводка ведучої до огляду наступної локації - парк «Знесіння» ~ 15 сек.;
- огляд локації: парк «Знесіння» ~ 45 сек.;
- перехід до висновку та фінальної частини відео ~ 10 сек.;
- кінцівка: короткий підсумок ведучої ~ 25 сек.;
- кінцева заставка з титрами (на фоні таймлапс заходу сонця) ~ 15 сек.

Титри:

- Автор ідеї: Лепко Карина
- Ведуча: Лепко Карина
- Відеооператор: Ужва Андрій, Лепко Карина
- Режисер монтажу: Лепко Карина

8) Технічне оснащення:

- камера;
- штатив;
- петличний мікрофон;

9) Реквізити: відсутні

10) Аудиторія: молодь віком 18-35 років, яка проживає в Україні та цікавиться подорожами, а також культурою, історією та природою України.

11) Бажаний час виходу в ефір: у вечірній прайм-тайм (19:00-21:00).

2.2 Розробка режисерського сценарію аудіовізуального твору

Робоча назва аудіовізуального твору: «Дотик спадщини».

Оператор: Ужва Андрій, Лепко Карина

Дата: 21.05.2025

РЕЖИСЕРСЬКИЙ СЦЕНАРІЙ

№ кадру	Характер	Розкадровка	Час/t	Size	Action	Audio	Props	Коментар
1	Міський пейзаж	Панорама Львова, міський ландшафт	10 сек.	Загальний/ дальній план	Панорамний вигляд міста, в цей час на екрані з'являється назва проєкту	Звуки природи, тиха атмосферна музика на фоні	-	Слідкувати за горизонтом
2	Вступний стендап ведучої в кадрі	Ведуча на оглядовому майданчику, зйомка у декількох планах	40 сек.	Середній та крупний плани	Ведуча лірично підводить до теми відео, кадри змінюються перебивками	Голос ведучої, легка фонова музика	-	Контролювати шуми у звуці, які можуть бути спричинені вітром

					міста			
3	Місто	Кадри вулиць, площ, людей	20 сек.	Загальні, середні та крупні плани	Перехід від вступної частини відео до основної	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	-
4	Ведуча	Стендап на фоні площі Ринок	20 сек.	Середній план	Підводка до огляду історичного центру міста	Голос ведучої, легка фонова музика	-	Слідкувати за якістю звуку, адже в центрі зазвичай досить шумно
5	Архітектура	Площа Ринок, Ратуша, фасади	50 сек.	Загальні, середні та крупні плани	Огляд локацій	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	Показати як деталі, так і загальний вигляд локацій

6	Ведуча	Стендап ведучої біля Собору Святого Юра	15 сек.	Середній план	Підводка до огляду локації	Голос ведучої, легка фонова музика	-	Слідкувати, щоб не було великого скупчення людей у кадрі
7	Архітектура	Фасад, деталі, інтер'єр Собору Святого Юра	45 сек.	Загальні, середні та крупні плани	Огляд собору	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	Показати як деталі, так і загальний вигляд локації
8	Ведуча	Стендап біля Успенської церкви	15 сек.	Середній план	Підводка до огляду локації	Голос ведучої, легка фонова музика	-	Слідкувати, щоб не було великого скупчення людей у кадрі
9	Архітектура	Фасад, деталі та інтер'єр ансамблю	45 сек.	Загальні, середні та	Огляд локацій	Закадровий голос	-	Розглянути не лише

		Успенської церкви		крупні плани		ведучої, легка фонова музика		Успенську церкву як об'єкт локації, а й прилеглі до неї вежу Корнякта і каплицю трьох Святителів
10	Природа, місто, пейзаж	Кадри природи: парки, пейзажі	20 сек.	Загальні та крупні плани	Перехід від міських локацій до природних	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	Зробити плавний перехід між локаціями
11	Ведуча	Стендап у Стрийському парку	15 сек.	Середній план	Підводка до огляду локації	Голос ведучої, легка фонова музика	-	-

12	Природа	Пейзажі, дерева, стежки	45 сек.	Загальні, середні та крупні плани	Огляд локації	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	Показати як деталі, так і загальний вигляд локації
13	Ведуча	Стендап у парку «Знесіння»	15 сек.	Середній план	Підводка до огляду локації	Голос ведучої, легка фонова музика	-	-
14	Природа	Дерева, стежки, панорами парку	45 сек.	Загальні, середні та крупні плани	Огляд локації	Закадровий голос ведучої, легка фонова музика	-	Показати як деталі, так і загальний вигляд локації
15	Місто, природа	Різнопланові кадри міста, архітектури, природи	10 сек.	Загальні та крупні плани	Перехід до фінальної частини відео	Легка атмосферна музика	-	-

16	Ведуча	Фінальний стендап ведучої	25 сек.	Середній і крупний план	Підсумок ведучої	Голос ведучої, легка фонова музика	-	-
17	Природа	Таймлапс заходу сонця з титрами	15 сек.	Загальний план	Фінальна заставка і титри	Легка атмосферна музика	-	Читабельний текст та колір шрифту

2.3 Вибір та обґрунтування локацій зйомки для авторського проєкту

У рамках реалізації відеонарису «Дотик спадщини» було здійснено ретельний підбір знімальних локацій, керуючись як художніми критеріями, так і технічними вимогами, що забезпечують якість зображення та звуку. Основними чинниками вибору стали історико-культурна цінність місць, природна привабливість, належний рівень акустичних умов, доступність локацій, а також відповідність обраного простору загальному задуму відеороботи.

Проєкт має на меті розкрити значення природної та історико-культурної спадщини України, показати її унікальність та цінність у контексті національної ідентичності, а також привернути увагу людей до необхідності її збереження у сучасному світі. Саме тому для зйомки було обрано одне з найдавніших і найцінніших історико-культурних центрів України - місто Львів, яке поєднує в собі багатовікову архітектурну спадщину, багатонаціональну історію та культурну ідентичність українців. Кожна локація має особливе значення для історико-культурної або природної спадщини України. Особливу роль відіграють об'єкти, що входять до ансамблю історичного центру Львова, адже серед них є місця, які внесені до переліку Світової спадщини ЮНЕСКО.

Локація 1 - площа Ринок та Львівська ратуша. Площа Ринок є центральним елементом історичної частини Львова, що сформувався ще у XIV столітті. Це унікальний приклад середньовічної європейської міської площі, оточеної архітектурними пам'ятками, які відображають стилістичну еволюцію міста - від готики до бароко та класицизму. У центрі площі височіє Львівська ратуша - символ міського самоврядування, адміністративний осередок, який упродовж століть виконував важливу суспільно-політичну функцію.

Ця локація була обрана з огляду на її виняткову історико-культурну цінність. Площа Ринок і ратуша - це не лише знакові туристичні об'єкти, а й простір, у якому концентрується пам'ять про урбаністичний розвиток міста, взаємодію культур і традицій, а завдяки архітектурній автентичності ця локація надає змогу візуалізувати історичний контекст. Крім того, її впізнаваність дозволяє привернути увагу глядача до широкого питання збереження культурної спадщини. Також важливо зазначити, що це місце входить до «Ансамблю історичного центру Львова», який включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, що підкреслює його унікальну культурну й історичну цінність.

Зйомка на площі Ринок запланована у ранковий час, коли природне освітлення є м'яким і теплим, що сприяє виразному візуальному відтворенню фактур історичних фасадів. Відкритий простір площі дозволяє уникати різких тіней та перенасиченого контрасту, що є важливим для побудови кадру з гармонійним балансом світла.

Площа Ринок є живим туристичним осередком, тому фонового шуму при зйомці не уникнути. Він може включати звуки людських голосів, музику, рух транспорту тощо. Щоб уникнути зайвих шумів на відео, для зйомки стендапів передбачено використання петличного мікрофону.

Дана локація є відкритою громадською територією, доступною для вільної зйомки. Проте Львівська ратуша як адміністративна будівля потребує окремого дозволу у випадку зйомок зсередини. Тому для реалізації проєкту передбачається лише кадри зовнішнього огляду, з використанням різних планів та акцентами на елементи фасаду.

Локація 2 - Собор Святого Юра. Собор Святого Юра - одна з найвизначніших архітектурних і духовних пам'яток Львова. Комплекс, розташований на однойменній площі, сформувався у середині XVIII століття й уособлює стиль бароко з елементами рококо. Це сакральна споруда національного значення, яка є не лише зразком високої архітектурної

майстерності, а й осередком релігійного життя. Важливо зазначити, що Собор Святого Юра входить до складу об'єктів «Ансамбль історичного центру Львова», який з 1998 року включений до списку до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, що підкреслює його унікальну культурну й історичну цінність.

Ця локація обрана через виняткове значення в історії української культури та духовності, а також її вагоме значення для Світової спадщини Юнеско. У контексті відеонарису ця локація допоможе розкрити тему історико-культурної спадщини через духовний вимір, що є органічною частиною національної ідентичності.

Оптимальним для зйомки буде м'яке ранкове світло. Простір перед собором відкритий, що дає змогу ефективно працювати з природним освітленням і будувати глибокі композиції. Таким чином можна гарно підкреслити архітектурні деталі та контури фасаду.

Розташування собору на підвищенні та відносна віддаленість від активних транспортних потоків забезпечують прийнятні умови для запису чистого звуку. Під час зйомок на прилеглій території можливі лише незначні природні шуми, але вони лиш додадуть емоційної глибини кадру. Для якісного аудіозапису буде використано петличний мікрофон.

Зйомка у дворі перед собором можлива без порушення церковного порядку, але важливо дотримуватись етичних норм поведінки. Відкритий доступ до локації дає можливість використовувати технічне оснащення без труднощів.

Локація 3 - ансамбль Успенської церкви. Ансамбль Успенської церкви є видатною пам'яткою ренесансної архітектури Львова та має виняткову історико-культурну цінність. Він складається з трьох основних частин: церкви Успіння Пресвятої Богородиці, Вежі Корнякта та каплиці Трьох Святителів. Споруди були зведені у XVI-XVII століттях і стали осередком духовного життя православної громади Львова. Особливу архітектурну домінанту ансамблю становить Вежа Корнякта - висока ренесансна дзвіниця,

споруджена у XVI ст. на кошти багатого Львівського купці Костянтина Корнякта. Загалом, ансамбль Успенської церкви це яскраве поєднання українських традицій з елементами західноєвропейської архітектури епохи Відродження.

Вибір ансамблю Успенської церкви для зйомки зумовлений їхнім високим символічним значенням для української історії, а також візуальною виразністю архітектурного комплексу. Ці споруди репрезентують боротьбу за збереження православної віри та української культури у багатонаціональному середовищі Львова. Також важливо зазначити, що це місце входить до «Ансамблю історичного центру Львова», який включений до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, що підкреслює його унікальну культурну й історичну цінність.

Найкращим для зйомки буде час з ранку до опівдня, коли фасад церкви добре освітлюється природним світлом, а тіні від навколишніх забудов ще не домінують у кадрі. Архітектурні деталі будуть виглядати найбільш виразно при м'якому сонячному освітленні. Для зйомок внутрішнього дворику можливе використання штучних освітлювальних приладів.

Через розташування комплексу у центральній частині міста можемо очікувати значні фонові шуми на звукоряді. Проте при зйомці буде використаний петличний мікрофон, який зведе до мінімуму всі сторонні звуки. Зйомка на території Успенської церкви є технічно доступною, якщо не використовувати професійне обладнання та не знімати у час богослужінь.

Локація 4 - Стрийський парк. Стрийський парк — один із найстаріших і найвідоміших парків Львова, закладений наприкінці XIX століття за проєктом архітектора Арнольда Рьорінга. Він є унікальною пам'яткою ландшафтної архітектури та має значну природну й історико-культурну цінність. Парк розташований на місці колишнього Стрийського цвинтаря, а його територія включає численні алеї, декоративні

квітники, штучне озеро, пальмолярію, а також монументальні сходи й арковий вхід, які мають архітектурне значення.

Вибір Стрийського парку як локації для зйомки зумовлений його мальовничістю, спокійною атмосферою та здатністю відобразити поєднання культурної спадщини з природною красою. Парк є не лише зоною відпочинку, а й простором, що зберігає історичну пам'ять про місто. Він уособлює гармонію урбаністичного простору з природним середовищем і символізує дбайливе ставлення львів'ян до ландшафтної культури.

Найкращий час для зйомки — у перші години після сходу сонця або ближче до вечора, коли природне освітлення створює м'який контраст та підкреслює рельєфність зелених масивів, а також архітектурні елементи входу до парку. Особливо виразними в об'єктиві будуть симетричні композиції центральних алей, кам'яні сходи, озеро та романтичні місточки, які ідеально підходять для створення естетично насиченого відеоряду.

Звуковий фон парку загалом спокійний. Для забезпечення якісного звукозапису передбачається використання петличного мікрофона, який мінімізує фонові шуми. Технічно зйомка в Стрийському парку є зручною та доступною, оскільки локація не потребує спеціального дозволу для аматорської чи навчальної відеозйомки, за умови дотримання правил публічного простору та екологічної етики.

Локація 5 - парк «Знесіння». Регіональний ландшафтний парк «Знесіння» - унікальний природоохоронний об'єкт у межах Львова. Його територія охоплює понад 300 гектарів, включаючи пагорби, лісові масиви, а також численні культурні та археологічні об'єкти. Парк «Знесіння» є прикладом гармонійного поєднання природної краси з історико-культурною значущістю. Його цінність полягає в тому, що він є найбільш природним комплексом в урбанізованому просторі Львова.

Парк «Знесіння» обраний для відеонарису як приклад того, що історичне та природне середовище може співіснувати в умовах сучасного

міста. Ця локація розширює географію проєкту, демонструючи не лише важливість не лише історико-культурної спадщини, а й природної. Через візуальну виразність, доступність, і природну естетику, зйомки в цьому парку дозволяють завершити відеонарис у ліричному ключі.

Відкрита зона парку забезпечує природне денне освітлення протягом усього дня. Але щоб уникнути занадто різких контрастів світла та тіні краще проводити зйомку до опівдня або ближче до вечора. Задля якісного звуку планується використання петличного мікрофону. Проте звуки природи можна цілеспрямовано використати для передачі атмосфери локації.

Парк має відкриту територію, тому перешкод у зйомці не має бути. Завдяки статусу регіонального ландшафтного парку, тут можлива зйомка без складної погоджувальної процедури, за умови дотримання загальних правил поведінки в природоохоронній зоні.

2.4 Обґрунтування засобів виразності аудіовізуального твору

Провідну роль у відеонарисі «Дотик спадщини» відіграють аудіовізуальні засоби, які не лише забезпечують передачу інформаційного змісту, а й створюють глибокий емоційний вплив на глядача. Добір і поєднання візуальних та звукових елементів підпорядковані єдиній художній концепції - формування в глядача усвідомлення цінності культурної та природної спадщини України. Усі засоби виразності були обрані з урахуванням жанру, а також технічних та художніх вимог до відеопроекту.

Композиція кадру та візуальний ритм. Оскільки проєкт побудований навколо огляду історичних та природних локацій, головна увага у візуальному оформленні надається композиції кадру. Планування кадрів та ракурсів відбувалося з урахуванням класичних принципів побудови зображення, що дозволяє створити гармонійну візуальну структуру.

Важливою частиною структури відео є зміна ритму - чергування статичних та динамічних кадрів, різна крупність планів, використання панорам та деталізації об'єктів. До прикладу панорами дозволяють показати масштабність локацій та демонструють їхнє розташування в місті, створюючи зв'язок з навколишнім середовищем. Детальні плани дадуть змогу сфокусуватися на елементах архітектурного декору та фактурі матеріалів, що дозволяє поглибити естетичне сприйняття. Такий підхід дозволяє уникнути монотонності, підтримувати увагу глядача та зробити акцент на деталях.

Світло та колористика. Для зйомки буде застосовано природне денне світло, щоб зберегти автентичність зображення та підкреслити природну красу архітектурних та ландшафтних об'єктів. Основний тон світла - теплий, м'який. Також буде доречним зйомка деяких кадрів у період «золотих годин», адже це дозволить досягти м'яких тіней, природної глибини зображення та додасть атмосфери.

Колористика загалом витримана в натуральних тонах. Це дозволить якнайкраще передати атмосферу старовинних вулиць, будівель та природного середовища, а також підтримає візуальну цілісність упродовж всього відео. Задля збереження єдиної колористики відео під час монтажу буде використано кольорокорекцію.

Мова та роль ведучої. Ведуча виконує подвійну функцію: є носієм інформації та провідником між глядачем і об'єктами зйомки. Озвучення поділене на два формати: прямий звук зі стендапів ведучої та закадрова авторська розповідь. Стиль мовлення - публіцистичний з елементами художнього опису. Текст закадрового супроводу адаптований до звукового ряду: він не дублюватиме зображення у кадрі, а доповнюватиме його, вводячи в історичний чи культурний контекст. Така комунікаційна структура сприяє створенню довіри та емоційної близькості до теми.

Музичне оформлення. У процесі створення відеонарису особлива увага приділяється підбору музичного супроводу, оскільки аудіо здатне значно посилювати візуальний вплив і створити необхідну емоційну атмосферу. Одним із ключових технічних та етичних аспектів для вибору музики стало дотримання авторських прав. У проєкті використовуватиметься виключно музика, яка має відкриту ліцензію.

За стилістикою музичний супровід буде витриманий у жанрі сучасної неокласики з включенням етнічних мотивів та акустичних елементів, характерних для українського фольклору. Перевага надаватиметься мелодіям, що мають м'яку динаміку, ненав'язливу гармонію та природне звучання, щоб це гармонійно поєдналося з природними шумами та голосом ведучої. Саунд-дизайн також включатиме натурні звуки, зафіксовані безпосередньо під час зйомок: шум вітру, спів птахів, дзвони храмів - усе це створює ефект присутності, занурюючи глядача у справжню атмосферу локацій. Такий комплексний підхід до звукового оформлення дозволить досягти балансу між інформативністю, емоційною глибиною та естетичним звучанням аудіовізуального твору.

Монтаж. У даному аудіовізуальному проєкті монтаж виконує не лише технічну, а й смислотворчу функцію. Основною його метою стало забезпечення плавного та логічного переходу між локаціями, а також формування цілісного ритму оповіді, що відповідає динаміці відеонарису. Монтаж має бути ритмічно виваженим, середнього темпу. Це дозволить глядачеві зануритися в атмосферу кожної локації і відчувати її простір.

Особливу увагу варто приділити монтажним переходам. Вони можуть бути у форматі м'яких затемнень або накладень, що збереже візуальну цілісність твору та не відволікатиме глядача від основного змісту. У переходах також використовуватимуться фрагменти таймлапсів та деталізованих натурних зйомок, що посилить естетичний ефект. Завдяки такому монтажному рішенню структура відеонарису залишатиметься

органічною, а кожна знімальна локація отримає достатньо візуального часу, аби розкрити свою змістовну та емоційну глибину.

2.5 Розробка контент-стратегії просування у медіапросторі авторського проєкту «Дотик спадщини»

У сучасних умовах розвитку цифрових комунікацій ключовим інструментом донесення культурного месенджеру до широкого загалу є стабільна присутність у медіапросторі. Саме тому контент-стратегія відеонарису «Дотик спадщини» розроблена з урахуванням особливостей роботи з аудиторією у соціальних мережах, а також можливостей кожної з платформ, залучених до поширення проєкту. Основний фокус роботи спрямовано на чотири соціальні мережі - YouTube, TikTok, Instagram і Facebook, адже саме ці платформи є найбільш релевантні для презентації культурного контенту, охоплення різних вікових і соціальних груп, а також забезпечення динамічного зворотного зв'язку з аудиторією. Головна мета цієї стратегії полягає у забезпеченні стабільних охоплень та візуальної впізнаваності.

Провідною платформою для розміщення основного відеоматеріалу є сервіс YouTube, адже він є одним з найбільш придатних для публікації довготривалого відеоконтенту публіцистичного характеру. Саме на цій платформі буде розміщено повну версію відеонарису, оформлену відповідно до стандартів оптимізації платформи - з детальним описом, ключовими словами тощо. Оскільки відео має пізнавально-культурну спрямованість, додаткову цінність становить створення субтитрів українською мовою, що розширить доступність контенту для осіб із порушеннями слуху та зробить його зручним для перегляду в публічних місцях. З метою підвищення охоплень буде використано запуск просування за допомогою внутрішньої системи реклами платформи.

У межах стратегії також передбачено активне використання коротких відеоформатів, які відіграють роль анонсів та засобів залучення уваги до основного продукту. Для цього буде задіяно платформу TikTok, яка наразі є одним з найефективніших інструментів охоплення, особливо для молодшої аудиторії. На цьому майданчику планується публікація фрагментів відеонарису тривалістю 15-60 секунд, з динамічним монтажем, акцентами на архітектурні деталі та історичні факти. Матеріали підбиратимуться у відповідності до популярних візуальних трендів, однак з дотриманням стилістики проєкту. Окремо буде створено серію роликів, які показуватимуть бекстейдж зі зйомок та монтажу для посилення ефекту присутності глядача. Особлива увага приділятиметься використанню музики, адже вона може містити авторські права, що в подальшому збільшить ризик блокування контенту.

Instagram використовуватиметься як візуально-емоційна платформа, що дозволяє формувати послідовний і привабливий візуальний образ проєкту. У профілі проєкту передбачено публікацію статичних зображень зі зйомок, цитат з тексту відеонарису, коротких текстових нарисів про локації, а також серії сторіз з інтерактивними елементами (опитування, голосування, тексти). Основний акцент буде зроблено на формат Reels - короткі вертикальні відео до однієї хвилини, які дублюватимуть найвиразніші елементи основного матеріалу та орієнтуватимуться на широку дистрибуцію завдяки алгоритмам Instagram. Усі матеріали матимуть візуально єдиний стиль, збереження кольорової гами та логотип проєкту для формування впізнаваності.

Ще одним каналом для просування контенту стане Facebook - платформа, яка залишається актуальною для представників старшого віку, працівників освітньої та культурної сфери, а також для організованих тематичних спільнот. На цій платформі буде розміщено текстові публікації, супроводжені світлинами або посиланнями на відео, а також створено подію для анонсування прем'єри. Facebook дає можливість звернутися

безпосередньо до адміністрацій культурних установ, музейних спільнот, бібліотек та університетів, що важливо у контексті просвітницької мети відеонарису. Крім того, публікації на цій платформі можуть бути поширені в регіональних краєзнавчих групах, які об'єднують аудиторію зі спільними інтересами.

Підготовка до запуску просування передбачає створення візуальної айдентики проєкту: обкладинок для соцмереж, шаблонів для дописів, узгодженої системи шрифтів і логотипів. До прем'єри публікуються тизери, тематичні дописи та уривки зі зйомок. У день прем'єри поширюється лінк на YouTube з паралельним розміщенням анонсів на інших платформах. Після прем'єри стратегія передбачає регулярне нагадування про відео у форматі коротких фрагментів, фактів про локації та інтерактивних матеріалів, аби підтримувати інтерес до контенту упродовж тривалого часу.

Таким чином, стратегія просування відеонарису «Дотик спадщини» базується на гармонійному поєднанні інформативності, естетики та адаптації до особливостей кожної платформи. Це дозволить не лише привернути увагу до історико-культурної та природної спадщини, а й актуалізувати її в межах сучасних цифрових платформ.

Висновки до II розділу

У процесі підготовки авторського відеонарису «Дотик спадщини» було здійснено комплексну роботу, спрямовану на розробку цілісної концепції аудіовізуального твору, яка поєднує змістовну глибину, художню цілісність та ефективну модель просування у медіапросторі. На всіх етапах підготовки авторського проєкту було дотримано єдину творчу ідею - актуалізація теми збереження та популяризації історико-культурної та природної спадщини України.

Першим етапом у реалізації проєкту стало створення творчої заявки, у якій було визначено назву, жанр, тематику, мету, ідею, хронометраж, цільову аудиторію та концепцію відеонарису. Цей крок слугував основою для подальших етапів роботи та забезпечив концептуальну цілісність усього проєкту.

Наступним етапом стала розробка режисерського сценарію, що структурував хронометраж, послідовність та крупність кадрів, їх характер. Сценарій передбачає умовний логічний поділ на тематичні блоки, кожен з яких присвячений конкретній локації. Така побудова забезпечує ритмічність розповіді та послідовне розкриття основної ідеї проєкту.

Окрему увагу було приділено обґрунтуванню вибору знімальних локацій. Усі обрані об'єкти є візуально та змістовно насиченими носіями культурної пам'яті. Частина з них входить до Світової спадщини ЮНЕСКО, інші є унікальними природно-історичними об'єктами. Вибір кожної локації був зумовлений поєднанням певних критеріїв.

У даному розділі також було обґрунтовано засоби виразності, які стали інструментом художнього та емоційного впливу на глядача. Зокрема, це різноплановість кадрів, якісне освітлення, робота ведучої у кадрі, монтаж та музичне оформлення. Ці елементи забезпечують змістовну чіткість, емоційну виразність і цілісність відеонарису.

Завершальним компонентом стала розробка контент-стратегії просування відеопроекту у медіапросторі. Було визначено основні платформи для просування, розроблено формат подачі контенту, а також окреслено підходи до взаємодії з аудиторією для забезпечення охоплення та залучення глядачів.

Таким чином, реалізація авторського проєкту «Дотик спадщини» охопила всі ключові етапи створення аудіовізуального продукту - від формування ідеї до стратегії просування. Комплексна робота над концепцією, вибором локацій, засобами виразності та медіаплануванням забезпечила

цілісність і змістовну глибину проєкту, спрямованого на розкриття значення природної та історико-культурної спадщини України в сучасному суспільстві.

ВИСНОВКИ

У процесі виконання кваліфікаційної роботи на тему «Роль нарис-travel у популяризації природної та історико-культурної спадщини України» було досягнуто поставленої мети дослідження - виявлено ключові особливості жанру нарис-travel, з'ясовано його ефективність в промоції природної та історико-культурної спадщини, та на основі цього підготовлено авторський аудіовізуальний матеріал, що відображає перспективи використання подібних текстів в українському медіапросторі. Основні наукові та практичні результати викладено нижче відповідно до завдань дослідження:

1. Проаналізовано етапи зародження та становлення жанру нарис-travel. Встановлено, що жанр нарис-travel має глибокі історичні корені та адаптується до змін у медіапросторі, зберігаючи свою актуальність у популяризації культурної спадщини.
2. Розглянуто нарис-travel як інструмент формування національної ідентичності та екологічної свідомості. Доведено, що через поєднання історичних, географічних та етнографічних елементів цей жанр сприяє глибшому розумінню культурних цінностей та екологічних проблем, що актуалізує його значення у сучасному суспільстві.
3. Досліджено українські та зарубіжні подорожні нариси у сучасному медіапросторі у розрізі у популяризації природної та історико-культурної спадщини. Доведено, що сучасні цифрові платформи та соціальні мережі сприяють поширенню жанру нарис-travel, що підтверджується прикладами успішних українських і зарубіжних аудіовізуальних проєктів, як популяризують природну та історико-культурну спадщину засобами мультимедійного контенту.

4. Виявлено можливості та перспективи жанру нарис-travel у популяризації природної та історико-культурної спадщини України. Доведено, що розвиток цього жанру може стати ефективним засобом для стимулювання внутрішнього туризму та формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені.
5. Створено творчу заявку до авторського проєкту «Дотик спадщини». Визначено назву, вид, жанр, мету, хронометраж та цільову аудиторію. Обґрунтовано тематику та ідею аудіовізуального твору.
6. Розроблено режисерський сценарій аудіовізуального твору. Визначено композиційну побудову, тривалість кадрів та дію, яка в них відбувається, а також крупність планів.
7. Обрано та обґрунтовано локації зйомки для авторського проєкту. Визначено їхню історико-культурну значущість, пейзажну привабливість та потенціал для висвітлення у аудіовізуальному творі. Обрані локації дозволяють репрезентувати актуальність та значущість об'єктів української спадщини.
8. Обґрунтовано засоби виразності аудіовізуального твору. Описано доцільність використання різнопланових кадрів, природного освітлення та специфіку монтажу. Підкреслено важливість роботи ведучої у кадрі та використання відповідного музичного супроводу.
9. Розроблено контент-стратегію просування у медіапросторі авторського проєкту «Дотик спадщини». Запропоновано використання платформ YouTube, TikTok, Instagram і Facebook. Встановлено доцільність застосування коротких форматів відео та міжплатформної синхронізації для охоплення більшої кількості аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антошкіна Л. І. Креативні індустрії в контексті розвитку культурного туризму. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм, 2021. Т. 4, № 1. С. 33-39.
2. Басюк Д. І., Антоненко І. Я., Арпуль О. В. Винний та гастрономічний туризм: глобальні тренди та локальні практики: монографія. Вінниця: ПП ТД «Едельвейс і К», 2021. 316 с.
3. Батченко Л. В., Близнюк І. О. Культурні цінності як фактор конкурентоспроможності туристичної галузі. Нематеріальна культурна спадщина як сучасний туристичний ресурс: досвід, практики, інновації: тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф.-фестивалю (м. Київ, 25-26 жовтня 2018 р.). Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2018. С. 27-31.
4. Богданова А. О. Креативні індустрії як інноваційна стратегія розвитку культурного туризму: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра: спец. 027 музеєзнавство, пам'яткознавство. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. 50 с.
5. Гаврилюк А. М. Державна політика у сфері туризму в Україні: соціогуманітарний вимір. Київ: Ліра-К, 2020. 312 с.
6. Галюк С. В. Креативні індустрії як складова сучасної культури. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 2024. № 1. С. 119-125.
7. Галюк С. В. Роль креативних індустрій у формуванні туристичного іміджу регіонів України. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 2022. № 2. С. 101-107.
8. Ганський В. О. Комерціалізація ресурсів історико-культурної спадщини в туризмі: механізми, ліміти та бар'єри. Економіка та управління національним господарством. 2018. № 15. Мукачєво. С. 95-99.

9. Дичковський С. І. Динаміка культурного потенціалу туристичних практик в контексті індивідуалізації буття сучасної людини. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2020. № 4. С. 11-20.
10. Дутчак С. В. Туристсько-рекреаційні ресурси ландшафтів: монографія. Чернівці: Вид. дім «Родовід», 2021. 196 с.
11. Захаркін С.В. Роль туризму у справі збереження та популяризації об'єктів національної культурної спадщини. Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм, 2020. Т. 3, № 1. С. 55-71.
12. Історико-культурний туризм: український та зарубіжний досвід: зб. матеріалів Другої міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 11 лютого 2022 р.) / редкол.: Патриляк І. (голова), Маркова М., Реєнт О., Капелюшний В., Ілієв І., Гончаров О., Казьмирчук М., Конта Р., Коцур А., Пилипенко В., Терес Н. Київ: Ліра-К, 2022. 462 с.
13. Кифяк В. Ф. Туризм в Україні: виклики та відновлення. Київ: Альтерпрес, 2022. 280 с.
14. Ковальова Т. О. Креативні індустрії в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка та суспільство, 2021. № 30. С. 40-45
15. Маховка В. М. Роль туризму в популяризації культурної спадщини України / В. М. Маховка // Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України: матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (26-27 листопада 2024 р.): у 2 ч. Ч. 1 / прогр. ком.: Марченко А. П. [та ін.]; орг. ком.: Якименко-Терещенко Н. В. [та ін.] ; ред. Носирєв О. О. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т» [та ін.]. Харків: НТУ "ХПІ", 2024. С. 548-551.
16. Плещан Х. В. Креативні індустрії як чинник розвитку культурного туризму. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Економіка, 2022. Вип. 2(70). С. 218-222.

17. Погуда В. Вплив війни в Україні на туризм. Туризм в Україні: виклики та відновлення: зб. матеріалів Міжнародного туристичного форуму. Київ: Київський національний економічний університет, 2022. С. 45-50.
18. Фоміна А. В. Нематеріальна культурна спадщина як складник креативних індустрій. Культурологічний альманах, 2023. № 2. С. 85-89.
19. Халахова Т. О. Креативні індустрії: теоретико-методологічні підходи вивчення. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки, 2021. № 52. С. 170-182.
20. Ціватий В. Г. Культурна спадщина, культурні та креативні індустрії в умовах поліцентричного світоустрою XXI століття: інституціональна історія і сучасні міжнародні відносини. Креативний простір, 2022. № 10. С. 24-26.
21. Ціватий В. Г. Культурні та креативні індустрії у сфері музеєзнавства і пам'яткознавства: новації музейної педагогіки. Культурологічний альманах, 2022.
22. Чорна Н. Креативні індустрії та їх роль у розвитку культурно-пізнавального туризму. Економіка та суспільство, 2023. № 48.
23. Шумейко Л. М. Культурні та креативні індустрії: історія та сучасність. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки», 2021. Вип. 8. С. 456-460.
24. Щеглюк С. Д. Активізація культурного туризму як драйвера розвитку креативної індустрії України. Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Туристичний бізнес: інновації, стратегія, управління», 2023. С. 112-117.
25. Юферева. О. Наративні тенденції сучасної української тревелжурналістики в соціокультурній перспективі [Електронний ресурс] / О. Юферева // Студентська наука: Журналістика: [Веб-сайт]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_53_10